

Ларін С.В.,

головний спеціаліст Управління інформаційних технологій та захисту інформації Головного управління
Державної казначейської служби України у м. Києві

ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІЙНИЙ АПАРАТ ПИТАННЯ БОРОТЬБИ З ФІНАНСУВАННЯМ ТЕРОРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглядається понятійний апарат питання боротьби з фінансуванням терористичної діяльності. Аналізуються поняття “терористична діяльність”, “тероризм”, “національна безпека”, “фінанси”, “кошти”, “фінансування”.

Ключові слова: терористична діяльність, тероризм, національна безпека, фінанси, кошти, фінансування.

CONCEPTUAL-CATEGORICAL APPARATUS OF COUNTER- TERRORIST FINANCING

The article discusses the conceptual apparatus of the fight against terrorist financing. Analyzed the concept of "terrorist activity", "terrorism", "national security", "finance", "money", "financing".

Keywords: terrorist activities, terrorism, national security, finance, funds, funding.

Постановка проблеми. Із проголошенням Президентом України євроатлантичного курсу, інтеграцією України до європейського безпекового простору актуалізується проблема забезпечення національної безпеки держави. Сьогодні однією із загроз національній безпеці України є активізація терористичної діяльності. Адекватним інструментом щодо протидії вказаній діяльності має слугувати підвищення ефективності державної політики у сфері контролю за фінансуванням тероризму та удосконалення системи боротьби з фінансуванням терористичної діяльності, що в цілому і складає економіко-правові основи протидії фінансуванню тероризму.

Сьогодні в науковій літературі з'являються наукові розвідки, що аналізують політичні, соціально-економічні та організаційно-правові аспекти цієї проблеми. Однак відсутність комплексного вивчення питання

щодо боротьби з фінансуванням терористичної діяльності підкреслює актуальність статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проведений аналіз наукових праць дає можливість констатувати про зростання наукового інтересу до проблеми дослідження питань боротьби з фінансуванням тероризму. Про це свідчать наукові праці вітчизняних дослідників у галузі наук державного управління, політології, юриспруденції, економіки Ю.М. Антоняна, В.Ф. Антипенка, Л.А. Арнаутова, О.І. Бастрикїна, О.Ф. Батишева, Н.С. Беглової, І.П. Бліщенко, В.І. Бліщенко, Т.С. Бояр-Сазонович, В.В. Вітюка, Л.М. Галенської, Ю.С. Горбунова, О.С. Грачова, С.О. Ефірова, В.П. Ємельянова, М.В. Жданова, І.Ю. Залисіна, О.В. Змеєвського, І.І. Карпеця, М.П. Кіреєва, А.І. Ковилова, В.С. Комісарова, І.М. Кормушкіної, М.Б. Крилова, В.Н. Кубальського, М.Я. Лазарева, У.Р. Латипова, Б.Р. Лопухова, В.В. Лукашева, В.В. Лунєєва, Є.Г. Ляхова, В.М. Ляшенка, В.В. Мальцева, Г.М. Мінковського, О.В. Мітрофанова, Л.А. Моджорян, В.П. Ревїна, К.Н. Салімова, Є.Н. Степанова, Г.П. Ситника, В.І. Чекаліна, Б.Г. Чуркова, О.В. Шамари та інших.

Серед західних дослідників слід зазначити праці Д.А. Андельмана, Андерсона, Ф. Аречагу, А. Бакелеу, Дж. Бейкера, А. Бейчмана, Дж. Белла, Л. Бонанте, П. Вілкінсона, Е. Генрі, Ж. Деларю, Г. Денікера, Б. Дженкінса, В. Діні, Ж. Діспо, Ч. Добсона, Ч. Дойля, Дж. Дугарди, Б. Йотова, К. Кацмана, Р. Клаттербака, Р. Клайна, Р. Кларка, Р. Конквеста, М. Креншоу, Н.Дж. Креселя, Б. Крозьє, Р. Куппермана, В. Лакера, Д.Е. Лонга, Х. Людвіга, М. Макклінтока, Л. Манконі, Б.Л. Некос, Д. О`Брайена, Й. Олександр, Н. О`Саллівана, Р. Пейна, Р.Ф. Перла, А. Політі, Дж. Поуст, В. Пранкана, К. Дж. Рілея, М. Сакара, Б. Сейбу, Д.Д. Сімона, Д.М. Снідера, Р. Трента, І. Фетчера, Р. Фірі, С. Хантінгтона, Д. Чартера, К.С. Штерна та інших.

Нині відмічаємо тенденцію до активізації наукового інтересу щодо дослідження теоретичних і практичних проблем протидії тероризму в Україні. Однак, за виключенням монографій, написаних відомими українськими дослідниками Дмитровим С.О., Ємельяновим В.П., Ліпканом В.А. та Антипенком В.Ф., українська наукова думка не може похвалитися широким спектром наукових розвідок у цьому напрямі.

Мета дослідження: дослідити особливості понятійно-категорійного апарату питання боротьби з фінансуванням терористичної діяльності для забезпечення національної безпеки України.

Виклад основного матеріалу. Зазначимо, що відповідно до загальносвітової практики щодо боротьби з тероризмом, зокрема –

Міжнародної конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму та ін., в Україні прийнято ряд законодавчих актів, які спрямовано на визначення політичних, економічних, правових та організаційних основ боротьби з тероризмом. Це закони України “Про боротьбу з тероризмом”, “Про основи національної безпеки України”, а також Стратегію національної безпеки України, у яких тероризм неодноразово згадується як загроза в різних сферах життєдіяльності суспільства.

Боротьба з фінансуванням терористичної діяльності є складним, багатовимірним явищем, що посягає на різні охоронювані законом сфери життєдіяльності людей. У зв’язку з цим у науковій літературі мають місце різні рівні тлумачення понять “тероризм”, “фінанси”, “кошти”, “фінансування”. Аналіз наукової, навчальної, енциклопедичної літератури, а також чинного законодавства дозволяє дійти висновку, що поняття “фінанси” вживається у двох розуміннях – вузькому і широкому, а такі поняття як “кошти”, “фінансування”, “тероризм” вживаються у трьох значеннях – вузькому, широкому і найбільш широкому розумінні. У вузькому розумінні категорії “фінанси” і “кошти” ототожнюються з категорією “гроші”, яка у свою чергу втілюється у різних термінах – “гроші”, “кошти”, “грошові кошти”, “грошові фонди”.

Так, за Новим тлумачним словником української мови поняття “фінанси” означає таке: “1. Система грошових відносин у тій чи іншій державі, а також сукупність усіх грошових коштів, що є в розпорядженні держави; фінансова система. 2. Гроші, грошові справи, кошти, фонди” [11, с. 685].

Аналогічне визначення поняття “фінанси” дає і Великий тлумачний словник української мови [2, с. 1323].

За словником С.І. Ожегова, “фінанси” – це “1. Грошові кошти як елемент народногосподарського обігу. 2. Гроші, грошові справи” [17, с. 741], а радянський енциклопедичний словник визначає “фінанси” як “сукупність економічних відносин у процесі створення та використання централізованих і децентралізованих фондів грошових коштів” [17, с. 1408].

При розгляді поняття фінансів Л.К. Воронова і М.П. Кучерявенко звертають увагу на “забезпечення реалізації внутрішніх і зовнішніх функцій держави неможливе без наявності і використання фінансових ресурсів. Саме за рахунок акумуляції грошових коштів у власності держави, формування спеціальних фондів створюється можливість, у кінцевому рахунку, існування самої держави. ... Існування фінансів об’єктивно пов’язане з необхідністю вилучення, формування і розподілу державою частини сукупного суспільного продукту. Цим визначається і

призначення фінансів – розподіл і перерозподіл сукупного суспільного продукту у грошовій формі” [3, с. 3-4]. В інших джерелах при розгляді фінансових ресурсів підприємства або іншого суб’єкта господарювання вказується, що “фінансові ресурси підприємства – це сукупність усіх грошових доходів і надходжень, що знаходяться у розпорядженні суб’єкта господарювання” [14, с. 31], або, що “фінансові ресурси суб’єкта господарювання являють собою грошові кошти, які є в його розпорядженні” [14, с. 34].

Виходячи з такого розуміння фінансів, Л.К. Воронова і М.П. Кучерявенко дають їй відповідне визначення фінансування: “Фінансування – це безповоротний і безоплатний відпуск грошових коштів. Фінансування здійснюється з різних джерел – бюджетів різних рівнів – від Державного до сільського, позабюджетних цільових фондів, власних коштів державних і муніципальних підприємств” [3, с. 138-139].

В Енциклопедії бізнесмена, економіста, менеджера: “Фінансування – забезпечення фінансовими ресурсами економіки держави, соціальних потреб і програм, виробництва продукції, науково-технічних досліджень, будівництва і переобладнання підприємств, а також утримання бюджетних організацій. Джерелами фінансування є власні нагромадження підприємств (прибуток, амортизаційні відрахування) та кошти державного бюджету” [4, с. 612].

У тому ж розумінні поняття “фінанси”, “фінансові ресурси”, “кошти” використовуються в низці законодавчих актів. Зокрема, ст. 2 Бюджетного кодексу України містить такі положення:

1) бюджет – план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду;

2) бюджетне асигнування – повноваження, надане розпоряднику бюджетних коштів відповідно до бюджетного призначення на взяття бюджетного зобов’язання та здійснення платежів з конкретною метою в процесі виконання бюджету;

3) міжбюджетні трансферти – кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого;

4) фінансування бюджету – надходження та витрати у зв’язку із зміною обсягу боргу, а також зміною залишку готівкових коштів по бюджету, які використовуються для покриття різниці між доходами і видатками бюджету” [18].

Таким чином, фінансування у вузькому розумінні – це безоплатне і безповоротне забезпечення грошима (фінансами, валютою, коштами). При

цьому гроші розуміються лише як металеві й паперові знаки, що є мірою вартості, засобом обміну, засобом збереження вартостей і платіжним засобом [11, с. 199; 14, с. 138]

Проте в науковій літературі і законодавстві ці поняття вживаються не лише в зазначеному значенні, а розглядаються у широкому розумінні, коли фінанси (гроші, валюта, кошти) не ототожнюються з готівкою чи безготівковими грошима, а фінансування є безоплатним і безповоротним забезпеченням грошима (коштами, грошовими коштами).

Зокрема, Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера поняття “грошові засоби” визначає як “акумуляовані в каналах грошової системи держави, на підприємствах, в організаціях державної і недержавної форми власності, у т.ч. і бюджетних установ, кредитних, страхових організацій і населення, готівкові і безготівкові гроші, а також інші засоби (цінні папери), які легко обмінюються на гроші” [4, с. 139].

Закон України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” у п. 4 ч. 1 ст. 1 поняття “фінансові активи” визначає так: “фінансові активи – кошти, цінні папери, боргові зобов’язання та право вимоги боргу, що не віднесені до цінних паперів” [14].

За Великим та Новим тлумачними словниками української мови поняття “*кошти*” визначається таким чином: “*Кошти* – 1. Гроші, капітал, матеріальні цінності. 2. *рідко* Те саме, що витрати; видатки” [11, с. 460; 28, с. 356]. У свою чергу таким спорідненим поняттям як “кошторис”, “видатки” та “витрати” дається таке тлумачення: “*Кошторис* – план передбачених витрат і надходжень матеріальних і грошових ресурсів, потрібних для нормальної діяльності підприємства, установи, організації [11, с. 356]; *видатки* – витрата, надання коштів, матеріалів і т. ін. для чого-небудь, викликана чимось або необхідна для здійснення тієї чи іншої мети [11, с. 281]; *витрати* – гроші, кошти, витрачені на що-небудь, видатки” [11, с. 366].

Резюмуючи вищевикладене, можна зробити такі висновки стосовно рівнів тлумачення розглядуваних понять:

у вузькому розумінні “*фінанси*” – це гроші, грошові кошти;

у широкому розумінні “*фінанси*” – це будь-які фінансові активи, грошові засоби;

у вузькому розумінні “*кошти*” – це гроші, грошові кошти, тобто те ж саме, що й фінанси у вузькому розумінні;

у широкому розумінні “*кошти*” – це будь-які фінансові активи, грошові засоби, тобто те ж саме, що й фінанси у широкому розумінні;

у найбільш широкому розумінні “*кошти*” – це будь-які засоби, активи;

у вузькому розумінні “*фінансування*” – це безоплатне і безповоротне надання грошей, грошових коштів;

у широкому розумінні “*фінансування*” – це надання (безоплатне і безповоротне або в порядку кредитування) будь-яких фінансових активів, грошових засобів;

у найбільш широкому розумінні “*фінансування*” – це надання (безоплатне і безповоротне або в порядку кредитування), а також збирання з метою надання будь-яких коштів (засобів, активів).

Далі спробуємо довести, що тероризм також є складним, багатовимірним явищем, про яке існує неоднозначне уявлення як у науці, так і в законодавстві.

Проблеми щодо визначення категорійно-понятійного апарату щодо боротьби з тероризмом спостерігаємо в Україні. Ситуація, спровокована термінологічною невідповідністю, значно ускладнює ефективність антитерористичної діяльності щодо національної безпеки, економіки, юриспруденції, банківської справи. Тому вкрай необхідно зосередити зусилля вчених і практиків щодо вироблення однакового підходу до вживання зазначених понять [9, с. 8-9].

Тероризм як складне і багатовимірне явище розглядається сучасною наукою у трьох аспектах: 1) як злочинне діяння; 2) як *терористична група (організація)* і 3) як *терористичні доктрини* [9].

У зв'язку з цим у науковій літературі виділяються різні рівні тлумачення сутності явища “тероризм”.

В.П. Ємельянов, у роботах якого особлива увага приділяється розробці понятійного апарату антитерористичного законодавства, розглядаючи тероризм як діяння, вирізняє три рівні поняття “тероризм”, а саме: у вузькому або власному розумінні; у широкому розумінні; у найбільш широкому розумінні. Під тероризмом у вузькому або власному розумінні він вбачає вчинення чи погрозу вчинення вибуху, підпалу чи інших загально небезпечних дій, які можуть спричинити загибель людей чи інші тяжкі наслідки і спрямовані на залякування населення з метою спонукання держави, міжнародної організації, фізичної або юридичної особи чи групи осіб до вчинення або відмови від вчинення якоїсь дії. До тероризму в широкому розумінні раніше він відносив власне тероризм і терористичний акт, а до тероризму у найбільш широкому розумінні – усі злочини терористичної спрямованості (терористичного характеру), які він визнає як суспільно небезпечні діяння, що спрямовані на залякування населення з метою спонукання держави, міжнародної організації, фізичної

або юридичної особи чи групи осіб до вчинення або відмови від вчинення якоїсь дії [5; 6].

Згідно з позицією В.А. Ліпкана, Д.Й. Никифорчука, М.М. Руденка поняття тероризму розглядається у вузькому та широкому розумінні. Під тероризмом у вузькому розумінні автори вбачають негативне соціальне явище, обумовлене соціальними, політичними та економічними чинниками, що полягає у застосуванні чи погрозі застосування насильства або інших загально небезпечних дій особою або групою осіб, які прагнуть шляхом залякування і примусу досягти певних соціально-політичних змін у власних інтересах. Тероризмом у широкому розумінні ці автори називають негативне соціально-правове явище, що характеризується: а) згуртуванням агресивно налаштованих прошарків організованої злочинності з розподілом на ієрархічні рівні і відокремленням лідерів, які особисто не беруть участь у вчиненні актів тероризму, але здійснюють ідеологічні, управлінські та організаційні функції; б) сукупністю складних, широкомасштабних кримінальних видів діяльності, що здійснюються організаціями, групами, особами публічно з застосуванням або погрозою застосування насильства з метою вплинути на прийняття державою, міжнародною організацією, фізичною або юридичною особою будь-якого рішення чи утримання від нього; в) спрямуванням на дезорганізацію суспільства, залякування більш широкої групи осіб, ніж безпосередні жертви, створення умов для унеможливлення протидії з боку громадськості з метою захисту від соціального контролю, в тому числі за допомогою корумпованих зв'язків; г) нехтуванням будь-якими законами і правилами людського співіснування, нівелювання життя окремої людини [10, с. 64].

Аналізуючи обидві представлені позиції, М.В. Семикін вважає, що у конструкції В.П. Ємельянова категорію “тероризм у найбільш широкому розумінні” доцільно доповнити ознаками діянь, передбачених у колишній ч. 4 ст. 258 (нині – 258³) Кримінального кодексу України, а злочини терористичної спрямованості позначити поняттям “тероризм у широкому розумінні”, куди слід віднести і терористичний акт в конструкції В.А. Ліпкана, Д.Й. Никифорчука, М.М. Руденка [16].

Таким чином, М.В. Семикін вбачає за можливе виділити такі три рівні поняття тероризму: 1) *тероризм у вузькому розумінні*, яким охоплюється вчинення або погроза вчинення вибуху, підпалу чи інших загально небезпечних дій, які можуть спричинити загибель людей чи інші тяжкі наслідки і спрямовані на залякування населення з метою спонукання держави, міжнародної організації, фізичної чи юридичної особи прийняти будь-яке рішення або утриматися від нього; 2) *тероризм у широкому розумінні*, яким охоплюються тероризм у вузькому розумінні й усі інші

злочини терористичної спрямованості; 3) *тероризм у найбільш широкому розумінні*, яким передбачено створення організованої терористичної групи чи терористичної організації, керівництво такою групою чи організацією або участь у ній, а так само матеріальне, організаційне чи інше сприяння створенню або діяльності терористичної групи чи терористичної організації [16]. Такий вид тероризму у найбільш широкому розумінні є на Сході України.

Водночас М.В. Семикін вказує, що при зіставленні вказаних рівнів розуміння поняття тероризму з тією термінологією, яка вживається у Законі України “Про боротьбу з тероризмом”, ці рівні відповідають таким поняттям як “терористичний акт”, “злочини терористичної спрямованості”, “терористична діяльність” [16, с. 8].

Але чи охоплюються конструкцією М.В. Семикіна усі без винятку випадки терористичної діяльності, особливо випадки фінансування тероризму?

З одного боку, поняття “матеріальне, організаційне чи інше сприяння” значно ширше, ніж категорія “фінансування”, але з іншого боку, в конструкції М.В. Семикіна це поняття відноситься лише до сприяння створенню або діяльності організованої терористичної групи чи терористичної організації. І тут, безумовно, виникає питання відносно тих випадків фінансування тероризму, що не пов’язані зі сприянням створенню або діяльності організованої терористичної групи чи терористичної організації. Ці випадки потрібно розмістити на тому чи іншому рівні загального поняття тероризму, оскільки вони не лише існують у реальній дійсності, але й передбачаються у конкретних нормативних актах.

Так, ст. 1 Закону України “Про боротьбу з тероризмом” при визначенні категорії “терористична діяльність” включає в себе значно ширше коло діянь, ніж те, яке М.В. Семикін називає тероризмом у найбільш широкому розумінні. Закон відносить до цього також вербування, озброєння, підготовку та використання терористів, пропаганду і поширення ідеології тероризму, фінансування тероризму, а у ст. 25 Закону України “Про боротьбу з тероризмом” вказується, що несуть відповідальність згідно з законом керівники та посадові особи підприємств, установ, організацій, а також громадяни, які сприяли терористичній діяльності, зокрема [15]:

1) фінансували терористів, терористичні групи (терористичні організації);

2) надавали або збирали кошти безпосередньо чи опосередковано з наміром використання їх для вчинення терористичних актів чи інших злочинів терористичної спрямованості;

3) проводили операції з коштами чи іншими фінансовими активами:

- фізичних осіб, які вчиняли чи намагалися вчинити терористичні акти чи злочини терористичної спрямованості або брали участь у їх вчиненні чи сприяли вчиненню;

- юридичних осіб, майно яких безпосередньо чи опосередковано перебуває у власності чи під контролем терористів, або осіб, які сприяють тероризму;

- юридичних і фізичних осіб, які діють від імені чи за вказівкою терористів або осіб, що сприяють тероризму, включаючи кошти, одержані або придбані з використанням об'єктів власності, що безпосередньо чи опосередковано перебувають у власності чи під контролем осіб, які сприяють тероризму, або пов'язаних з ними юридичних і фізичних осіб;

4) надавали кошти, інші фінансові активи чи економічні ресурси, відповідні послуги безпосередньо чи опосередковано для використання в інтересах фізичних осіб, які вчиняють терористичні акти, або сприяють чи беруть участь у їх вчиненні, чи в інтересах юридичних осіб, майно яких безпосередньо чи опосередковано перебуває у власності чи під контролем терористів або осіб, які сприяють тероризму, а також юридичних і фізичних осіб, які діють від імені чи за вказівкою зазначених осіб;

5) надавали допомогу особам, які брали участь у вчиненні терористичних актів;

6) вербували фізичних осіб для заняття терористичною діяльністю, сприяли встановленню каналів постачання зброї терористам та переміщенню терористів через державний кордон України;

7) переховували осіб, які фінансували, планували, підтримували чи вчиняли терористичні акти або злочини терористичної спрямованості;

8) використовували територію України з метою підготовки чи вчинення терористичних актів або злочинів терористичної спрямованості проти інших держав або іноземців, – несуть відповідальність згідно з законом” [6].

Як бачимо, у ст. 25 Закону України “Про боротьбу з тероризмом” питанню фінансування тероризму присвячено багато пунктів. Очевидно й те, що зміст поняття “фінансування тероризму” згідно зі ст. 25 Закону значно ширший, ніж фінансування створення або діяльності терористичних груп чи терористичних організацій, тому поняттям “тероризм у найбільш широкому розумінні” повинні охоплюватися не лише випадки фінансування цих груп чи організацій, але й фінансування будь-яких інших діянь терористичної спрямованості, не пов'язаних зі створенням або діяльністю цих груп чи організацій, або будь-яких інших різновидів терористичної діяльності [15].

“Тероризм у найбільш широкому розумінні, – вказують В.С. Зеленецький та В.П. Ємельянов, – це суспільно небезпечні діяння, спрямовані на залякування населення з метою спонукання держави, міжнародної організації, фізичної або юридичної особи чи групи осіб до вчинення або відмови від вчинення якихось дій, а також сприяння таким діянням” [7, с. 31]. Таким чином, фінансування тероризму, з одного боку, є одним з різновидів терористичної діяльності (тероризму у найбільш широкому розумінні), а з іншого боку, – одним зі способів сприяння тим чи іншим різновидам терористичної діяльності.

Деякі дослідники не вбачають різниці між тероризмом й організованою злочинністю і як доказ про розмах тероризму наводять статистичні дані про використання вогнепальної зброї при вчиненні насильницьких злочинів та про кількість вилученої зброї, що незаконно зберігалася у населення, між тероризмом та агресією, між тероризмом і терором [9; 16].

Тим часом низка дослідників здійснює спроби для вироблення єдиного поняття тероризму та його відмінних ознак.

Так, при розгляді тероризму у вузькому розумінні (власне тероризму, терористичного акту) В.П. Ємельянов звертає увагу публічний характер вчинення тероризму з метою самореклами, з наміром викликати шок, страх в населення та влади [5, с. 133]. Інші злочини вчиняються за звичай без претензії на розголос, а при інформуванні лише тих осіб, в дія яких мається зацікавленість у винних [5, с. 136].

Тероризм же без широкого розголосу, без самореклами не існує. Тероризм сьогодні, це, безперечно, форма насильства, розрахована на масове сприйняття [6].

Висновки. Отже, ми з’ясували, що у науковій літературі ознаки терористичної діяльності визначаються як властивості злочинного діяння, які можна виокремити у: 1) насильницькі та інші дії винного не є самоціллю, а слугують засобом досягнення інших цілей; 2) обстановка страху виникає не сама собою – як наслідок вчиненого діяння або суспільного резонансу; 3) досягнення кінцевого результату здійснюється не за рахунок дій самої винної особи, а за рахунок дій тих осіб (фізичних або юридичних), стосовно яких спрямований залякувальний вплив; 4) насильницькі та інші злочинні дії можуть бути спрямовані проти одних осіб (як фізичних, так і юридичних), а досягнення кінцевих цілей винного здійснюється за рахунок дій третіх осіб (як фізичних, так і юридичних).

Вважаємо за доцільне зазначити, що не слід розглядати як тероризм і такі загально соціальні явища як терор, війна, агресія, геноцид тощо. У сучасній літературі їх нерідко плутають, особливо такі поняття як “терор” і

“тероризм”, при цьому деякі автори звичайні злочини терористичної спрямованості називають терором, інші ж як різновиди тероризму – диктаторські й фашистські режими, релігійні й громадянські війни, партизанські та національно-визвольні рухи. Дійсно, незважаючи на словесне співзвуччя понять “терор” і “тероризм”, вони визначають зовсім різні явища дійсності” [5, 6, 16].

В самому понятті “фінансування тероризму” терміни “фінансування” і “тероризм” повинні використовуватися у найбільш широкому розумінні як в антитерористичному законодавстві, так і в економічній та правозастосовчій діяльності. У цьому ж розумінні повинне використовуватися і поняття “кошти”, “фінанси”.

Список використаної літератури

1. Антипенко В. Поняття тероризму (кримінально-правове визначення) // Право України. – 1999. – № 2. – С. 92-95.
2. Великий тлумачний словник української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.: Ірпін; БТФ “Перун”, 2003. – 1440 с.
3. Воронова Л.К. Финансовое право Украины: учебное пособие / Л.К. Воронова, Н.П. Кучерявенко – Харьков: Одиссей, 2004. – 168 с.
4. Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера / За ред. Р. Дяківа. – К.: Міжнародна економічна фундація, 2002. – 704 с.
5. Ємельянов В.П. Поняття і ознаки терористичного акту в кримінальному законодавстві / В.П.Ємельянов // Вісник Університету внутрішніх справ. – Харків, 2008. – Вип. 10. – С. 131-136.
6. Ємельянов В.П. Терор і тероризм: співвідношення і розмежування / В.П.Ємельянов // Вісник Національного університету внутрішніх справ. – Харків, 2009. – Спецвипуск – С. 105-110.
7. Зеленецький В.С. Концептуальні основи визначення категоріально-понятійного апарату у сфері боротьби з тероризмом: науково-практичний посібник / В.С. Зеленецький, В.П. Ємельянов. – Харків: Кроссруд, 2009. – 80 с.
8. Землянський Ю.В. Загроза тероризму в Україні / Ю.В.Землянський // Тероризм і боротьба з ним. Аналітичні розробки, пропозиції наукових та практичних працівників: міжвідомчий науковий збірник. – К., 2008. – Том 19. – С. 45-50.
9. Іванов Ю.А. Міжнародно-правове регулювання боротьби з тероризмом у сучасних умовах: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11 /

Ю.А.Іванов; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – К., 2000. – 160 с.

10. Ліпкан В.А. Тероризм: юридична дефініція та зміст / В.А. Ліпкан // Тероризм і боротьба з ним. Аналітичні розробки, пропозиції наукових та практичних працівників: міжвідомчий науковий збірник. – К., 2013. – Том 19. – С. 50-83.

11. Новий тлумачний словник української мови у чотирьох томах. Т. 4 / Укладачі В.В. Яременко, О. М. Сліпушко. – К.: Аконіт, 2000. – 941 с.

12. Новікова Л. Вдосконалення кримінального законодавства, спрямованого на боротьбу з фінансуванням тероризму / Л. Новікова // Прокуратура. Людина. Держава. – 2009. – № 4. – С. 54-57.

13. Ожегов С.И. Словарь русского языка / Под ред. чл.-кор. АН СССР Н.Ю. Шведовой. – 17-е изд., стереотип. – М.: Русский язык, 1985. – 797 с.

14. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: закон України від 12 липня 2001 р. № 2664 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 32. – 1457 с.

15. Про боротьбу з тероризмом: закон України від 20 березня 2003 року № 638-IV зі змінами і доповненнями від 12 серпня 2014 року № 1630-VII // Відомості Верховної Ради України (ВВРУ). – Київ, 2003 – № 25, 180 с.

16. Семикін М.В. Кримінальна відповідальність за створення терористичної групи чи терористичної організації: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 “Кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право / М.В. Семикін ; Нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2004. – 19 с.

17. Советский энциклопедический словарь / Гл. ред. А.М. Прохоров. – 3-е изд. – М.: Советская энциклопедия, 1985. – 1600 с.

